

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในงานวิจัยฉบับนี้ ได้แก่ การทบทวนบทความทางวารสาร ตำราวิชาการ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ เว็บไซต์และฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสามารถสรุปการทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

- 2.1 รายงานของผู้สอบบัญชี
- 2.2 ทฤษฎีการส่งสัญญาณ (Signaling Theory)
- 2.3 นิยาม การจัดจำแนกประเภทของการจัดการกำไร และแนวคิดการบัญชีตามรายการคงค้าง
- 2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนผู้สอบบัญชี
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

2.1 รายงานของผู้สอบบัญชี

มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 700 เรื่อง รายงานของผู้สอบบัญชีต่องบการเงิน ได้กล่าวไว้ว่า ผู้สอบบัญชีควรสอบทานและประเมินข้อสรุปจากหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้มาเพื่อเป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นต่องบการเงิน ซึ่งการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีควรเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจนต่องบการเงินโดยรวม ความเห็นดังกล่าวสามารถแสดงไว้ในรายงานของผู้สอบบัญชี ซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะจัดประเภทรายงานของผู้สอบบัญชีออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

- 2.1.1 รายงานของผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไข
- 2.1.2 รายงานของผู้สอบบัญชีแบบที่เปลี่ยนแปลงไป
- 2.1.1 รายงานของผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไข

ผู้สอบบัญชีจะแสดงความเห็น "อย่างไม่มีเงื่อนไข" เมื่อผู้สอบบัญชีสรุปว่างบการเงินถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป และตามแม่บทการบัญชี (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2547 ข)

2.1.2 รายงานของผู้สอบบัญชีแบบที่เปลี่ยนแปลงไป

รายงานของผู้สอบบัญชีจะต้องเปลี่ยนแปลงไปในสถานการณ์ดังต่อไปนี้ (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2547 ข)

2.1.2.1 ข้อมูลและเหตุการณ์ซึ่งไม่กระทบต่อความเห็นของผู้สอบบัญชี

ผู้สอบบัญชีควรเปลี่ยนแปลงรายงานของผู้สอบบัญชีโดยเพิ่มวรรคอธิบาย เพื่อนำถึงข้อมูลและเหตุการณ์ที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับปัญหาต่อการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการ และควรพิจารณาเปลี่ยนแปลงรายงานของผู้สอบบัญชีโดยเพิ่มวรรคอธิบายหากมีความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญ (นอกเหนือจากปัญหาในการดำเนินการต่อเนื่องของกิจการ) ซึ่งผลของความไม่แน่นอนดังกล่าวขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ในอนาคตซึ่งอาจกระทบต่องบการเงิน

2.1.2.2 ข้อมูลและเหตุการณ์ซึ่งกระทบต่อความเห็นของผู้สอบบัญชี

บางกรณีผู้สอบบัญชีอาจต้องแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไข หรือไม่แสดงความเห็น หรือการแสดงความเห็นว่างบการเงินไม่ถูกต้อง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ รวมถึงความมีสาระสำคัญของรายการที่เกิดขึ้นดังนี้

2.1.2.2.1 การแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไข ควรใช้เมื่อผู้สอบบัญชีสรุปว่าไม่สามารถแสดงความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไขได้ แต่ผลกระทบของความขัดแย้งกับผู้บริหารหรือการถูกจำกัดขอบเขตไม่มีสาระสำคัญจนถึงกับต้องแสดงความเห็นว่างบการเงินไม่ถูกต้องหรือไม่แสดงความเห็น การแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขควรใช้ข้อความ "ยกเว้น" สำหรับผลกระทบของเหตุการณ์ที่ทำให้ต้องมีเงื่อนไข

2.1.2.2.2 การไม่แสดงความเห็น ควรใช้เมื่อผลกระทบที่เป็นไปได้ของการถูกจำกัดขอบเขตมีสาระสำคัญมากจนถึงขั้นผู้สอบบัญชีไม่สามารถหาหลักฐานที่เหมาะสมอย่างเพียงพอได้ และมีผลให้ผู้สอบบัญชีไม่สามารถแสดงความเห็นต่องบการเงินได้

2.1.2.2.3 การแสดงความเห็นว่างบการเงินไม่ถูกต้อง ควรใช้เมื่อผลกระทบของความขัดแย้งกับผู้บริหารมีสาระสำคัญต่องบการเงินมากจนถึงขั้นที่ผู้สอบบัญชีสรุปว่าการแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขไม่เพียงพอต่อการเปิดเผยข้อผิดพลาดหรือความไม่สมบูรณ์ของงบการเงินนั้น

2.2 ทฤษฎีการส่งสัญญาณ (Signaling Theory)

Spence (1973) ได้คิดค้นทฤษฎีดังกล่าวขึ้นโดยมีสาเหตุมาจากความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูล (Information Asymmetry) เป็นทฤษฎีที่ระบุว่านักลงทุนควรศึกษาถึงพฤติกรรมที่บริษัทหรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ส่งสัญญาณถึงผู้ถือหุ้นรายย่อย ซึ่งอาจจะนำไปสู่การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของราคาหุ้นได้ พฤติกรรมที่เกี่ยวกับทฤษฎีการส่งสัญญาณ เช่น บริษัทจะออกหุ้นสามัญเพิ่มก็ต่อเมื่ออนาคตของบริษัทไม่ค่อยจะสู้ดีจึงมีความปรารถนาที่จะกระจายการขาดทุนออกไป แต่ในทางกลับกัน ถ้าอนาคตของกิจการดีก็จะไม่ออกหุ้นแต่จะให้การกู้ยืมแทน ทั้งนี้เพื่อรักษาผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นสามัญ ในเวลาปกติบริษัทควรสำรองระดับความสามารถในการกู้ยืม (Reserving Borrowing Capacity) ไว้เพื่อรอโอกาสที่ดีที่สุดในการลงทุนในอนาคต ทฤษฎีนี้ให้ข้อสมมติฐานว่าผู้บริหารทำการบริหารบริษัทเพื่อประโยชน์สูงสุดต่อผู้ถือหุ้นเดิม ถ้าผู้บริหารระดมทุนเพิ่มด้วยการออกหุ้น นักลงทุนจะมองว่าเป็นสัญญาณด้านลบ (บริษัทมีอนาคตมืดมน) กลไกตลาดจะทำให้ราคาหุ้นเดิมของบริษัทลดลง ถ้าผู้จัดการระดมทุนเพิ่มด้วยการกู้ นักลงทุนจะมองว่าเป็นสัญญาณด้านบวก (บริษัทมีอนาคตสดใส) กลไกตลาดจะทำให้ราคาหุ้นเดิมของบริษัทเพิ่มขึ้น

สรุปแล้วกิจกรรมจัดหาเงินจากทฤษฎีการส่งสัญญาณในมุมมองของนักลงทุนให้ความหมายว่าเป็นสัญญาณเชิงลบต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์หากกิจการเสนอขายหุ้นเพิ่มทุนเนื่องจากไม่สามารถจัดหาเงินทุนจากแหล่งอื่นได้อีก กิจการได้รับการคาดหวังว่าจะต้องเผชิญกับผลขาดทุนในอนาคต แต่ในทางกลับกันหากกิจการมีความสามารถในการจัดหาเงินจากการกู้ยืมแสดงให้เห็นว่ากิจการยังคงได้รับความไว้วางใจจากเจ้าหนี้ในการชำระภาระผูกพัน และดอกเบี้ย เจ้าหนี้เชื่อว่ากิจการสามารถสร้างผลกำไรในอนาคตได้จึงเป็นสัญญาณเชิงบวก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานงานวิจัยฉบับนี้ที่ต้องการทดสอบความสัมพันธ์ของกระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงินกับผลตอบแทนหลักทรัพย์และผลการดำเนินงานในอนาคต แม้ว่าความสัมพันธ์ที่คาดหวังต่อกิจกรรมจัดหาเงินจากการกู้ยืมจะมีความแตกต่างกันจากสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.3 นิยาม การจัดจำแนกประเภทของการจัดการกำไร และแนวคิดการบัญชีตามรายการคงค้าง

วรรณกรรมทางบัญชีที่ได้มีวิวัฒนาการมาสู่แนวคิดที่เรียกว่าการจัดการกำไร (Earnings Management) นั้นทำให้มีผู้ให้นิยามของการจัดการกำไรและการจัดจำแนกประเภทของการจัดการกำไรไว้แตกต่างกันดังนี้ (วรศักดิ์ ทุมมานนท์, 2548)

1) Schroeder (1995) กล่าวว่า การจัดการกำไร คือ ความพยายามอย่างมากของผู้บริหารในการที่จะเพิ่มกำไรในระยะสั้น (Short-term reported income) โดยมีแนวคิดว่า

การจัดการกำไรเป็นผลมาจากความเชื่อของผู้บริหารที่ว่ากำไรมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักลงทุน และในความหมายดังกล่าวจึงรวมไปถึง

(1) การที่ผู้บริหารชะลอการตัดสินใจเกี่ยวกับการผลิต และ/หรือ การตัดสินใจเกี่ยวกับการลงทุนออกไปโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สามารถปรับเปลี่ยนกำไรได้ตามที่ผู้บริหารต้องการ

(2) การที่ผู้บริหารรับนโยบายการบัญชีมาใช้เพื่อให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ของกิจการที่ใช้อยู่ และ

(3) การที่ผู้บริหารรับมาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่มาใช้ก่อนวันเริ่มมีผลบังคับใช้อย่างเป็นทางการ (Early adoption of new accounting standards)

2) Ayres (1994) กล่าวว่า การจัดการกำไร คือ การจัดโครงสร้างการรายงานกำไรหรือการจัดโครงสร้างการตัดสินใจเกี่ยวกับการผลิต และ/หรือ การตัดสินใจเกี่ยวกับการลงทุนเสียใหม่ด้วยความตั้งใจที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อกำไรตามที่ผู้บริหารต้องการ ซึ่งสามารถจำแนกรูปแบบของการจัดการกำไรไว้ ดังนี้

(1) การจัดการรายการคงค้าง (Accrual Management) หมายถึง การปรับเปลี่ยนประมาณการทางบัญชี เช่น อายุการใช้งานของสินทรัพย์ จำนวนที่คาดว่าจะเก็บเงินได้จากลูกหนี้ ตลอดจนจำนวนเงินที่ตั้งขึ้นเป็นรายการค้างรับ ค้างจ่าย จ่ายล่วงหน้า รับล่วงหน้า ณ วันสิ้นงวดบัญชี เพื่อเกลี้ยกำไรให้ไปสู่ทิศทางที่ผู้บริหารต้องการ

(2) การที่ผู้บริหารรับมาตรฐานการบัญชีใหม่มาใช้ก่อนวันเริ่มมีผลบังคับใช้อย่างเป็นทางการ (Early adoption of new accounting standards)

(3) การเปลี่ยนแปลงหลักการบัญชีที่ใช้ (Voluntary accounting changes) เป็นการเปลี่ยนจากหลักการบัญชีที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปไปสู่อีกหลักการบัญชีหนึ่งที่ผู้บริหารเชื่อว่าจะช่วยสร้างภาพลักษณ์ของผลการดำเนินงานของบริษัทได้ดีกว่า

3) Mulford and Comiskey (1996) กล่าวว่า การจัดการกำไร หมายถึง การปรับแต่งผลการดำเนินงานด้วยความตั้งใจที่จะทำให้ผลการดำเนินงานแปรเปลี่ยนไปในทิศทางที่ต้องการ ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 5 รูปแบบ ดังนี้

(1) การเพิ่มกำไรของงวดปัจจุบันให้สูงขึ้น (Boosting current-year performance)

(2) การเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีให้เป็นไปตามดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary accounting changes)

(3) การกำหนดช่วงเวลาที่จะทำการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน
(Timed management actions)

(4) การลดกำไรของงวดปัจจุบันลง (Reducing current year performance)

4) Schipper (1989) ได้ให้ความหมายของการจัดการกำไรว่า เป็นการที่ผู้บริหารเข้าแทรกแซงกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินที่จะเสนอต่อผู้ใช้งบการเงินภายนอกด้วยความจงใจโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นสำคัญ

5) White et al. (1997) ไม่ได้ให้ความหมายของการจัดการกำไรไว้ แต่ได้จำแนกประเภทของการจัดการกำไรไว้ ดังนี้

(1) การจัดจำแนกรายการข่าวดี หรือข่าวร้ายออกจากกัน
(Classification of good news or bad news)

(2) การเกลี้ยกำไร (Income Smoothing)

(3) พฤติกรรมล้างบาง (Big bath behavior)

(4) การเปลี่ยนแปลงทางบัญชี (Accounting changes)

แนวคิดที่เกี่ยวข้องทั้งหมดข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการจัดการกำไรจัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มกำไรเป็นสำคัญ โดยผู้บริหารใช้ดุลยพินิจซึ่งอาศัยความคลุมเครือ ความยืดหยุ่น และความไม่สอดคล้องกันระหว่างแนวทางปฏิบัติทางบัญชีที่กำหนดโดยหน่วยงานที่มีอำนาจในการออกกฎเกณฑ์ผนวกกับข้อกำหนดทางกฎหมายทำให้เกิดความหลากหลายในแนวทางปฏิบัติที่เป็นทางเลือกตามมา ด้วยเหตุนี้การรับแนวปฏิบัติทางบัญชีมาปรับใช้ให้เข้ากับบรรยากาศของแต่ละกิจการก็เพื่อสร้างภาพลักษณ์ของผลการดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทางที่ผู้บริหารต้องการ ซึ่งอาจจะเป็นการสะท้อนฐานะการเงินที่ทำให้การตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงินเกิดความผิดพลาดหรือให้ภาพลวงตาแก่ผู้ใช้งบการเงิน และมาตรฐานการบัญชีได้กำหนดข้อสมมติในการจัดทำงบการเงินขึ้นโดยกำหนดว่า กิจการต้องจัดทำงบการเงินตามเกณฑ์คงค้างยกเว้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระแสเงินสด ซึ่งสอดคล้องกันกับแนวความคิดของ Ayres (1994) ที่ว่าการจัดการรายการคงค้าง (Accrual Management) เป็นวิธีที่ดีที่สุดในการจัดการกำไร โดย Ayres (1994) ได้ให้นิยามเกี่ยวกับการจัดการรายการคงค้างดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น และให้ความเห็นว่าเป็นการยากต่อการที่ผู้ใช้งบการเงินภายนอกจะตรวจพบการจัดการรายการคงค้างจากงบการเงินได้ ดังนั้นผู้บริหารสามารถที่จะทำการจัดการกำไรได้โดยใช้รายการคงค้างเป็นเครื่องมือใน

การปรับแต่งผลการดำเนินงาน ซึ่งเป็นการเพิ่มความเสี่ยงให้กับผู้สอบบัญชี จนอาจทำให้เกิดความขัดแย้งกันระหว่างผู้สอบบัญชี และผู้บริหาร ซึ่งอาจนำไปสู่การเปลี่ยนผู้สอบบัญชีได้

โดย จันทิมา จุฬาวิทยานุกุล (2549, หน้า 15) ได้กล่าวถึงรายการคงค้างไว้ว่า

นิยามของรายการคงค้าง คือ การบันทึกรายรับหรือรายจ่ายที่เกิดขึ้นแล้ว ถึงแม้ว่าจะยังไม่ได้รับเงินสดเข้ามาหรือจ่ายออกไป ซึ่งรายการคงค้างอาจจะกระทบงบกระแสเงินสดจากการดำเนินงานได้ เนื่องจากกำไรสุทธิของบริษัทประกอบด้วย 2 ส่วน คือ กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน และ รายการคงค้าง โดยกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเป็นรายการเงินสดที่เกิดขึ้นในงวดนั้น แต่รายการคงค้างเป็นการรับรู้รายการและเหตุการณ์ทางบัญชีเมื่อเกิดรายการ ดังนั้นถ้าบริษัทจะทำการจัดการกำไรก็สามารถทำได้ผ่านรายการคงค้าง โดยการรับรู้กำไรก่อนถึงแม้ยังไม่ได้รับเงินสดเข้ามา และชะลอการใช้จ่ายออกไป

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างเป็นวิธีที่ดีที่สุดสำหรับผู้บริหารในการใช้เป็นเครื่องมือในการปรับแต่งงบการเงิน ผู้ใช้งบการเงินภายนอกรวมทั้งผู้สอบบัญชีสามารถประเมินความเสี่ยงและความเชื่อถือได้ของข้อมูลที่แสดงในรายงานทางการเงินที่ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบได้โดยการพิจารณารายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับการดุลยพินิจของผู้บริหารเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจในอนาคต

2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนผู้สอบบัญชี

Lennox (1998) กล่าวว่า บริษัทใช้การเปลี่ยนผู้สอบบัญชีเพื่อหลีกเลี่ยงการได้รับความเห็นของผู้สอบบัญชีในแบบที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการกล่าวถึงเรื่องนี้จะต้องอยู่บนสมมติฐานสองข้อที่ว่า ผู้บริหารไม่ต้องการที่จะได้รับความเห็นของผู้สอบบัญชีในแบบที่เปลี่ยนแปลงไป และผู้บริหารมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการแต่งตั้งผู้สอบบัญชี โดยสมมติฐานแรก คือ ผู้บริหารไม่ต้องการที่จะได้รับความเห็นของผู้สอบบัญชีในแบบที่เปลี่ยนแปลงไป เนื่องจาก ความเห็นของผู้สอบบัญชีในแบบที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นสัญญาณต่อนักลงทุนว่าบริษัทมีปัญหาบางอย่างที่ผู้บริหารพยายามที่จะปกปิดไว้ให้ดูเหมือนว่าการดำเนินงานของบริษัทยังดีอยู่ และความเห็นของผู้สอบบัญชีในแบบที่เปลี่ยนแปลงไปยังอาจเป็นสาเหตุให้ราคาหุ้นของบริษัทตกได้ ซึ่งทำให้ผลประโยชน์ของผู้บริหารลดลงหากผู้บริหารถือหุ้นอยู่ด้วย และยังบ่งบอกถึงความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหาร ซึ่งผู้ถือหุ้นอาจไม่พอใจ ดังนั้น จึงเชื่อได้ว่าผู้บริหารไม่ต้องการที่จะได้รับความเห็นของผู้สอบบัญชีเป็นแบบที่เปลี่ยนแปลงไป และ สมมติฐานที่สอง คือ ถึงแม้ว่าผู้สอบ

บัญชีจะถูกแต่งตั้งโดยผู้ถือหุ้น แต่ผู้บริหารก็พยายามที่จะใช้อำนาจหน้าที่ในการที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการแต่งตั้งผู้สอบบัญชี เช่น การที่ผู้บริหารปลดผู้สอบบัญชีคนปัจจุบันออกจากหน้าที่โดยไม่ปรึกษาผู้ถือหุ้น และผู้ถือหุ้นเป็นเพียงผู้ที่มีสิทธิในการลงคะแนนเสียงเพื่อยอมรับการแต่งตั้งผู้สอบบัญชีคนใหม่ ดังนั้น การที่จะปลดผู้สอบบัญชีออกจากหน้าที่ก็ยังคงขึ้นอยู่กับผู้บริหารอีกทั้ง ผู้บริหารมีอิทธิพลต่อการแต่งตั้งผู้สอบบัญชีคนใหม่แทนผู้สอบบัญชีคนเก่า โดยผู้บริหารเป็นผู้กำหนดระเบียบวาระการประชุมเพื่อเสนอชื่อผู้สอบบัญชีให้ผู้ถือหุ้นลงคะแนนเสียง ดังนั้นจึงเชื่อได้ว่าผู้บริหารมีอิทธิพลต่อการพิจารณาการจ้างและการปลดผู้สอบบัญชี จากสมมติฐานทั้งสองข้อดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารอาจพยายามที่จะทำการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีเพื่อหลีกเลี่ยงการได้รับความเห็นของผู้สอบบัญชีในแบบที่เปลี่ยนแปลงไป หากพิจารณาแล้วผู้สอบบัญชีคนใหม่มีโอกาสไม่สูงที่จะแสดงความเห็นในแบบที่เปลี่ยนแปลงไปเมื่อเทียบกับผู้สอบบัญชีคนปัจจุบัน การกระทำเช่นนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นการเลือกความเห็นที่ตรงกับความต้องการของตนเอง (Opinion Shopping) นอกจากนี้ ผู้บริหารอาจใช้การเปลี่ยนผู้สอบบัญชีเป็นเครื่องมือในการข่มขู่ผู้สอบบัญชี และหากผู้สอบบัญชีเกรงว่าจะสูญเสียลูกค้าทำให้มีโอกาสสูงที่จะแสดงความเห็นในแบบที่ผู้บริหารต้องการ

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา พบว่ามีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยซึ่งสามารถแยกพิจารณาได้เป็น 4 ส่วน ดังนี้

- 2.5.1 ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี
- 2.5.2 การเปลี่ยนผู้สอบบัญชี
- 2.5.3 ความเห็นของผู้สอบบัญชี
- 2.5.4 ความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อน
- 2.5.5 การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร และตัวแบบสมการที่ใช้ในการวัดรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร

2.5.1 ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี

DeAngelo (1981) ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพของงานสอบบัญชีและขนาดของสำนักงานสอบบัญชี และได้ให้แนวคิดว่าสำนักงานสอบบัญชีที่มีขนาดใหญ่จะมีคุณภาพของงานสอบบัญชีมากกว่าสำนักงานสอบบัญชีที่มีขนาดเล็ก เนื่องจากสำนักงานสอบบัญชีที่มีขนาดใหญ่ต้องการปกป้องตนเองจากการถูกฟ้องร้อง และต้องการรักษาชื่อเสียงของตนเองไว้ ดังนั้นสำนักงานจึงต้อง

พยายามตรวจให้พบข้อผิดพลาด และรายงานให้ผู้ใช้งบการเงินได้รับรู้ เพราะถ้าไม่สามารถตรวจพบและรายงานข้อผิดพลาดให้ผู้ใช้งบการเงินรับรู้ และหากมีการพบข้อผิดพลาดในภายหลังสำนักงานอาจถูกฟ้องร้อง จนเสื่อมเสียชื่อเสียง และส่งผลให้สำนักงานเสียลูกค้า

Krishnan และ Schauer (2000) ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของสำนักงานสอบบัญชีและคุณภาพของงานสอบบัญชีสำหรับกิจการที่ไม่แสวงหากำไร การศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งขนาดของสำนักงานสอบบัญชีเป็น 3 ขนาด คือ (1) สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่หกอันดับแรก (Big 6) (2) สำนักงานสอบบัญชีที่ไม่ใช่ขนาดใหญ่หกอันดับแรกแต่เป็นขนาดใหญ่โดยวัดจากการมีผู้สอบบัญชีมากกว่า 10 คน และ(3) สำนักงานสอบบัญชีที่ไม่ใช่ขนาดใหญ่หกอันดับแรกและเป็นขนาดเล็กวัดจากการมีผู้สอบบัญชี 10 คนหรือน้อยกว่า และในส่วนของคุณภาพของงานสอบบัญชีถูกวัดโดยใช้การปฏิบัติตามข้อกำหนด 8 ข้อของหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป ซึ่งหากบริษัทมีการปฏิบัติตามในแต่ละข้อจะได้ข้อละ 1 คะแนน กลุ่มตัวอย่างของการศึกษา คือ องค์กรที่ไม่แสวงหากำไรจำนวน 164 องค์กร ในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งครอบคลุมช่วงเวลาระหว่าง มิถุนายน 1994 ถึง มิถุนายน 1995 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของงานวิจัยนี้ คือ การวิเคราะห์สมการถดถอย (Regression) จากผลการศึกษาพบว่าคุณภาพของงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับขนาดของสำนักงานสอบบัญชี หรืออาจกล่าวได้ว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่มีคุณภาพของงานสอบบัญชีมากกว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก

จากการศึกษาในอดีตข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่มีคุณภาพของงานสอบบัญชีมากกว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก เนื่องจากสำนักงานสอบบัญชีที่มีขนาดใหญ่ต้องการปกป้องตนเองจากการถูกฟ้องร้อง และต้องการรักษาชื่อเสียงของตนเองไว้ ดังนั้นสำนักงานจึงต้องพยายามตรวจให้พบข้อผิดพลาด และรายงานให้ผู้ใช้งบการเงินได้รับรู้ เพราะถ้าไม่สามารถตรวจพบและรายงานข้อผิดพลาดให้ผู้ใช้งบการเงินรับรู้ และหากมีการพบข้อผิดพลาดในภายหลังสำนักงานอาจถูกฟ้องร้อง จนเสื่อมเสียชื่อเสียง และส่งผลให้สำนักงานเสียลูกค้า

2.5.2 การเปลี่ยนผู้สอบบัญชี

Krishnan และ Stephens (1995) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเห็นของผู้สอบบัญชีและการเปลี่ยนผู้สอบบัญชี การศึกษาครั้งนี้มีแรงจูงใจมาจากความกังวลเกี่ยวกับปัญหาการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีว่าผู้สอบบัญชีที่มารับช่วงต่อจากผู้สอบบัญชีคนก่อนจะมาจากการเลือกผู้สอบบัญชีที่มีความเห็นตรงกับบริษัทลูกค้า (Opinion shopping) หรือไม่ โดย Krishnan และ Stephens ทำการศึกษาริชที่ที่มีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีและบริษัทที่ไม่มีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชี โดยทำการเปรียบเทียบความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อนที่จะมีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชี และปี

หลังจากที่มีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชี โดยมีการควบคุมสภาพแวดล้อมทางการเงินของบริษัท กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ บริษัทที่ไม่มีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชี และบริษัทที่มีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชี รวมจำนวน 2,104 บริษัท ในส่วนของบริษัทที่มีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีจะเป็นบริษัทที่มีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีในระหว่างปี 1986 – 1987 และระหว่างปี 1987 – 1988 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ การวิเคราะห์โพรบิต (Probit analysis) ผลจากการศึกษาไม่พบว่ามีความแตกต่างกันระหว่างความเห็นของผู้สอบบัญชีก่อนและหลังทำการเปลี่ยนผู้สอบบัญชี

กชกร ตรังวัชรกุล (2547) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงผู้สอบบัญชี การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงประจักษ์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มตัวอย่าง คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในระหว่างปี 2544 – 2546 จำนวน 319 บริษัท สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ การวิเคราะห์สมการถดถอยโลจิสติก (Logistic regression) ผลการศึกษาพบว่ามีเพียงปัจจัยเดียวที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนผู้สอบบัญชี คือ การเปลี่ยนคณะกรรมการบริษัท เนื่องจากในกระบวนการคัดเลือกผู้สอบบัญชีของบริษัท คณะกรรมการบริษัทมีอำนาจในการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงผู้สอบบัญชี

จากการศึกษาในอดีตข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น การเปลี่ยนคณะกรรมการบริษัท เป็นต้น เนื่องจากคณะกรรมการบริษัทมีอำนาจในการตัดสินใจในกระบวนการคัดเลือกผู้สอบบัญชีของบริษัท ซึ่งอาจทำให้เกิดข้อสงสัยว่า คณะกรรมการบริษัทจะทำการเลือกผู้สอบบัญชีของบริษัทให้เป็นผู้สอบบัญชีที่แสดงความเห็นอย่างที่คุณคณะกรรมการบริษัทต้องการ (Opinion Shopping) แต่อย่างไรก็ตามการศึกษาของ Krishnan และ Stephens (1995) พบว่าไม่มีความแตกต่างกันระหว่างความเห็นของผู้สอบบัญชีก่อนและหลังทำการเปลี่ยนผู้สอบบัญชี

2.5.3 ความเห็นของผู้สอบบัญชี

Behn Kaplan และ Krumwiede (2001) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจออกรายงานของผู้สอบบัญชีในปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง และแผนการดำเนินงานของผู้บริหาร ซึ่งการศึกษานี้ได้แบ่งแผนงานของผู้บริหารออกเป็น 3 แบบ คือ 1) แผนการออกทุน 2) แผนการกู้ยืม และ 3) แผนการลดค่าใช้จ่ายและต้นทุนของสินทรัพย์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นบริษัทในประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีปัญหาทางการเงินจำนวน 296 บริษัท ในระหว่างปี 1992 ถึง 1995 โดยใช้บรรทัดฐานของ McKeown, Mutchler และ Hopwood (1991) เป็นตัววัดบริษัทที่มีปัญหาทางการเงิน ซึ่งบริษัทที่ถูกจัดประเภทเป็นบริษัทที่มีปัญหาทางการเงิน จะมีลักษณะที่เข้าเงื่อนไขอย่างน้อยหนึ่งในสี่อย่างดังต่อไปนี้ 1) กำไรสะสมติดลบ 2) กำไรจากการดำเนินงานติดลบ

3) กำไรสุทธิติดลบ 4) เงินทุนหมุนเวียนติดลบ และจากตัวอย่างข้างต้นทั้งหมดจำนวน 296 บริษัท สามารถแบ่งได้เป็น 148 บริษัท ที่ได้รับความเห็นของผู้สอบบัญชีในแบบที่เปลี่ยนแปลงไปเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง และเป็นจำนวน 148 บริษัท ที่ไม่ได้รับความเห็นของผู้สอบในแบบที่เปลี่ยนแปลงไปเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ การวิเคราะห์สมการถดถอยโลจิสติก (Logistic regression) ผลการศึกษาพบว่าแผนการออกทุนและแผนการกู้ยืมของผู้บริหารมีความสัมพันธ์แบบผกผันกับการตัดสินใจออกรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง แต่ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างแผนการลดค่าใช้จ่ายและต้นทุนของสินทรัพย์กับการตัดสินใจออกรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง

Carcello และ Neal (2000) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบ และความน่าจะเป็นที่จะได้รับความเห็นของผู้สอบบัญชีในแบบที่เปลี่ยนแปลงไป ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ บริษัทในประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีปัญหาทางการเงินในระหว่างปี 1994 จำนวน 223 บริษัท การวิเคราะห์ความสัมพันธ์นี้ใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression) โดยการศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงการขาดความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบว่ามีผลต่อความเห็นของผู้สอบบัญชีในแบบที่เปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ ซึ่งการขาดความเป็นอิสระวัดจากเปอร์เซ็นต์ของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความสัมพันธ์กับบริษัท หรือเคยเป็นพนักงานของบริษัท ผลจากการศึกษาแสดงให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์แบบผกผันกันระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบ และความน่าจะเป็นที่จะได้รับความเห็นของผู้สอบบัญชีในแบบที่เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือหากมีสัดส่วนของกรรมการตรวจสอบที่ขาดความเป็นอิสระในคณะกรรมการตรวจสอบสูงขึ้น ความน่าจะเป็นที่จะได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีในแบบที่เปลี่ยนแปลงไปเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องจะลดลง สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากคณะกรรมการเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะมีการเสนอการเจรจาต่อรองเกี่ยวกับการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีเพื่อไม่ให้ความเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชีเป็นแบบที่เปลี่ยนแปลงไป และผลจากการศึกษานี้ยังสนับสนุนให้ผู้มีอำนาจออกกฎระเบียบให้ความสำคัญต่อคุณภาพของรายงานทางการเงินของบริษัท และความต้องการในคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นอิสระที่มากขึ้น

Francis และ Krishnan (1999) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายการคงค้างที่ต้องใช้ดุลพินิจของผู้บริหาร และรายงานของผู้สอบบัญชี ซึ่งคำถามของงานวิจัย คือ บริษัทที่มีรายการคงค้างที่ต้องใช้ดุลพินิจของผู้บริหารสูงจะมีโอกาสมากที่จะได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีในแบบที่เปลี่ยนแปลงไปเกี่ยวกับปัญหาความไม่แน่นอน และการดำเนินงานต่อเนื่องหรือไม่ กลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษานี้ คือ บริษัทจดทะเบียนในประเทศสหรัฐอเมริกาที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชี

ในแบบที่เปลี่ยนแปลงไป จำนวน 2,989 บริษัท ระหว่างปี 1986 - 1987 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ โพรบิต (Probit) ผลของการศึกษาแสดงให้เห็นว่าบริษัทที่มีรายการคงค้างที่ต้องใช้ดุลพินิจของผู้บริหารมากจะมีโอกาสสูงที่ผู้สอบบัญชีจะออกความเห็นในแบบที่เปลี่ยนแปลงไปเกี่ยวกับปัญหาความไม่แน่นอน และการดำเนินงานต่อเนื่อง เนื่องจากกำไรของกิจการเกิดจาก 2 ส่วน คือ รายการคงค้างและกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (ตามแนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow based Approach)) ซึ่งส่วนของรายการคงค้างที่เกิดจากการประมาณการของผู้บริหารจะมีความไม่แน่นอนในการเกิดขึ้นสูง ดังนั้นหากรายการที่ประมาณไว้ไม่เกิดขึ้นก็อาจทำให้กิจการมีปัญหากับการดำเนินงานได้ จึงทำให้ความเห็นของผู้สอบบัญชีมีแนวโน้มที่จะเป็นแบบที่เปลี่ยนแปลงไปเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง ในกิจการที่มีรายการคงค้างที่ต้องใช้ดุลพินิจของผู้บริหารสูง

จากการศึกษาในอดีตข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าบริษัทที่มีรายการคงค้างที่ต้องใช้ดุลพินิจของผู้บริหารมากจะมีโอกาสสูงที่ผู้สอบบัญชีจะแสดงความเห็นในแบบที่เปลี่ยนแปลงไปเกี่ยวกับปัญหาความไม่แน่นอน และการดำเนินงานต่อเนื่อง นอกจากนี้แผนการออกทุนและแผนการกู้ยืมของผู้บริหารยังมีผลต่อการแสดงความเห็นในแบบที่เปลี่ยนแปลงไปเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องอีกด้วย แต่อย่างไรก็ตามความน่าจะเป็นที่จะได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีในแบบที่เปลี่ยนแปลงไปเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องจะลดลง หากมีสัดส่วนของกรรมการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระในคณะกรรมการตรวจสอบลดลง เนื่องจากคณะกรรมการเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะมีการเสนอการเจรจาต่อรองเกี่ยวกับการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีเพื่อไม่ให้ความเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชีเป็นแบบที่เปลี่ยนแปลงไป

2.5.4 ความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อน

Mutchler (1985) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเห็นของผู้สอบบัญชีในแบบที่เปลี่ยนแปลงไป และอัตราส่วนทางการเงิน โดยอัตราส่วนทางการเงินที่สนใจศึกษามี 6 อัตราส่วน คือ 1) อัตราส่วนกระแสเงินสดจากการดำเนินงานต่อหนี้สินรวม 2) อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน 3) อัตราส่วนสินทรัพย์สุทธิต่อหนี้สินรวม 4) อัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อสินทรัพย์รวม 5) อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม และ 6) อัตราส่วนกำไรสุทธิก่อนภาษีต่อยอดขายสุทธิ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ คือ บริษัทในประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีสภาพปัญหาคล้ายคลึงกัน แบ่งเป็นบริษัทที่ได้รับความเห็นของผู้สอบบัญชีในแบบที่เปลี่ยนแปลงไปเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องจำนวน 119 บริษัท และบริษัทที่ไม่ได้รับความเห็นของผู้สอบบัญชีในแบบที่เปลี่ยนแปลงไปเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องจำนวน 119 บริษัท สถิติที่ใช้ใน

การวิเคราะห์ คือ การวิเคราะห์จำแนก (Discriminant Analysis) การศึกษาพบว่าอัตราส่วนทางการเงินมีความถูกต้องในระดับสูงสำหรับการทำนายความเห็นของผู้สอบบัญชี นอกจากการศึกษาอัตราส่วนทางการเงินแล้ว Mutchler ยังได้สัมภาษณ์ผู้สอบบัญชีเพิ่มเติม และได้ข้อคิดเห็นว่าความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อนมีผลต่อการตัดสินใจในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีปัจจุบัน ดังนั้นจึงได้เพิ่มความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อนเข้าไปในการทำนาย ผลการศึกษาพบว่าอัตราส่วนทางการเงิน และความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อนมีความถูกต้องในการทำนายการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีปัจจุบันสูงถึง 89.9 เปอร์เซ็นต์

Nogler (1995) ได้ทำการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงของบริษัทที่เคยได้รับความเห็นของผู้สอบบัญชีในแบบที่เปลี่ยนแปลงไปเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง โดยศึกษาบริษัทที่ได้รับความเห็นของผู้สอบบัญชีในแบบที่เปลี่ยนแปลงไปเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องจำนวน 377 บริษัท ระหว่างปี 1983-1991 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ การวิเคราะห์สมการถดถอย (Regression) จากการศึกษาพบว่ามีจำนวน 39 บริษัท ที่ยังคงได้รับความเห็นของผู้สอบบัญชีในแบบที่เปลี่ยนแปลงไปเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง และมีจำนวน 181 บริษัท ที่ได้รับความเห็นของผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไข นอกจากนี้ยังพบว่าในจำนวนบริษัททั้งหมดที่ยังคงได้รับความเห็นของผู้สอบบัญชีในแบบที่เปลี่ยนแปลงไปเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องนั้นมีจำนวนถึง 2 ใน 3 ที่ต้องปิดกิจการ หรือถูกฟ้องล้มละลาย และจำนวนที่เหลือประสบปัญหาการปรับโครงสร้างบริษัทครั้งใหญ่

Reynolds และ Francis (2001) ได้ศึกษาถึงอิทธิพลของขนาดของบริษัท (ลูกค้า) ที่มีต่อความเห็นของผู้สอบบัญชี การศึกษานี้มีกลุ่มตัวอย่าง คือ บริษัทในประเทศสหรัฐอเมริกาที่ได้รับการตรวจสอบโดยสำนักงานตรวจสอบบัญชีขนาดใหญ่ 5 บริษัท (Big 5) ในปี 1996 โดยสถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ การวิเคราะห์สมการถดถอย OLS (OLS Regression) และสมการถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression) จากการศึกษาไม่พบว่าสำนักงานตรวจสอบบัญชีขนาดใหญ่ 5 บริษัท (Big 5) จะแสดงความเห็นอย่างเป็นที่พอใจต่อบริษัท (ลูกค้า) ขนาดใหญ่ แต่ในทางตรงกันข้ามกลับพบว่าสำนักงานตรวจสอบบัญชีขนาดใหญ่ 5 บริษัท (Big 5) แสดงความเห็นอย่างระมัดระวังต่อบริษัท (ลูกค้า) ขนาดใหญ่ เพื่อเป็นการรักษาชื่อเสียงของสำนักงานตรวจสอบบัญชีเอง และเพื่อป้องกันการถูกฟ้องร้องในกรณีที่แสดงความเห็นอย่างไม่เหมาะสม นอกจากนี้ Reynolds และ Francis ยังพบว่าบริษัท (ลูกค้า) มีแนวโน้มที่จะได้รับความเห็นของผู้สอบบัญชีในแบบที่เปลี่ยนแปลงไปเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง ในกรณีที่เคยได้รับความเห็นดังกล่าวในปีที่ผ่านมา

จากการศึกษาในอดีตข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าอัตราส่วนทางการเงินมีความถูกต้องในระดับสูงสำหรับการทำนายความเห็นของผู้สอบบัญชี และความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อนมีผลต่อการตัดสินใจในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีปัจจุบัน นอกจากนี้บริษัทที่เคยได้รับความเห็นของผู้สอบบัญชีในแบบที่เปลี่ยนแปลงไปเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องมีแนวโน้มที่จะได้รับความเห็นของผู้สอบบัญชีในแบบเดิมในปีต่อๆ มา โดยสำนักงานตรวจสอบบัญชีขนาดใหญ่ 5 บริษัท (Big 5) ไม่มีแนวโน้มที่จะแสดงความเห็นอย่างเป็นทางการที่พอใจต่อบริษัท (ลูกค้า) ขนาดใหญ่ แต่ในทางตรงกันข้ามกลับพบว่าสำนักงานตรวจสอบบัญชีขนาดใหญ่ 5 บริษัท (Big 5) จะแสดงความเห็นอย่างระมัดระวังต่อบริษัท (ลูกค้า) ขนาดใหญ่ เพื่อเป็นการรักษาชื่อเสียงของสำนักงานตรวจสอบบัญชีเอง และเพื่อป้องกันการถูกฟ้องร้องในกรณีที่แสดงความเห็นอย่างไม่เหมาะสม

2.5.5 การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร และตัวแบบสมการที่ใช้ในการวัดรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร

การจัดการกำไรโดยผู้บริหารผ่านทางรายการคงค้าง ซึ่งได้แก่ อายุการใช้งานของสินทรัพย์ จำนวนที่คาดว่าจะเก็บเงินได้จากลูกหนี้ ตลอดจนจำนวนเงินที่ตั้งขึ้นเป็นรายการค้างรับ ค้างจ่าย จ่ายล่วงหน้า รับล่วงหน้า ณ วันสิ้นงวดบัญชี ซึ่งล้วนเป็นรายการที่เกี่ยวข้องกับการประมาณการทางบัญชี และอาศัยดุลยพินิจของผู้บริหาร มีจุดประสงค์เพื่อเกลี้ยกำไรให้ไปสู่เป้าหมายที่ผู้บริหารต้องการ จึงสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตที่มีการนำรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารมาใช้ในการประเมินการจัดการกำไร ดังนี้

Guay Kothari และ Watts (1996) ได้ทำการศึกษาถึงความน่าเชื่อถือในการประมาณค่ารายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารจากตัวแบบทั้งหมด 5 ตัวแบบ ได้แก่ The Healy Model, The DeAngelo Model, The Jones Model, The Modified Jones Model และ The Industry Model โดยมีสมมติฐานเกี่ยวกับการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารไว้ 3 ประการ คือ (1) สมมติฐานเกี่ยวกับการวัดผลการดำเนินงาน โดยรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารช่วยให้ผู้บริหารสร้างผลการดำเนินงานที่น่าเชื่อถือมากกว่าการใช้รายการคงค้างตามการดำเนินธุรกิจเพียงอย่างเดียว (2) สมมติฐานเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่ได้จากการจัดการรายการคงค้าง นั่นคือรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารช่วยซ่อนผลการดำเนินงานที่ไม่ดี หรือช่วยเลื่อนผลการดำเนินงานที่ดีในปัจจุบันให้แสดงผลการดำเนินงานที่ดีดังกล่าวในรอบระยะเวลาถัดไป และ (3) รายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารเป็นส่วนหนึ่งที่ได้แสดงอยู่ในกำไรของกิจการ จากสมมติฐานทั้ง 3 ประการนำมาซึ่งการทดสอบความเชื่อถือได้ของตัวแบบทั้ง 5 ตัวแบบด้วยผลตอบแทนของหลักทรัพย์ และองค์ประกอบของกำไร นั่น

ก็คือรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร และรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ ผลสรุปที่ได้คือ The Jones Model และ The Modified Jones สามารถนำมาคำนวณเพื่อ ประมาณค่ารายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารได้อย่างน่าเชื่อถือมากกว่าตัวแบบอื่น

Gaver และ Austin (1995) ได้ทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างรายการตามเกณฑ์คง ค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร กับระดับกำไรที่มีการกำหนดไว้สำหรับการจ่ายโบนัส จาก การวิจัยพบว่าถ้าบริษัทมีกำไรต่ำกว่าระดับกำไรขั้นต่ำที่มีการกำหนดไว้สำหรับการจ่ายโบนัส ผู้บริหารจะเพิ่มกำไรโดยใช้รายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารดังกล่าวเพื่อให้กำไร เพิ่มขึ้นถึงระดับกำไรขั้นต่ำที่มีการกำหนดไว้สำหรับการจ่ายโบนัส แต่ในทางตรงข้ามถ้ากำไรของ บริษัทมีระดับสูงกว่าระดับกำไรสูงสุดที่มีการกำหนดไว้สำหรับการจ่ายโบนัส ผู้บริหารจะทำการลด กำไรโดยใช้รายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร เพื่อให้กำไรลดลงจนถึงระดับกำไร สูงสุดที่มีการกำหนดไว้สำหรับการจ่ายโบนัส เนื่องจากถึงแม้จะบริหารทำให้กำไรสูงกว่าระดับกำไร สูงสุดที่มีการกำหนดไว้สำหรับการจ่ายโบนัสก็ไม่มีผลต่อโบนัสที่จะได้รับ และอาจส่งผลให้มีการ ทบทวนแก้ไขเกณฑ์วัดผลการปฏิบัติงานซึ่งจะส่งผลเสียต่อการบริหารงานของผู้บริหารเอง โดย ผู้บริหารมองว่าการรับรู้รายการตามเกณฑ์คงค้างไม่ว่าจะเป็นการตั้งสำรองหนี้สงสัยจะสูญ ค่าเผื่อ การด้อยค่าของสินทรัพย์ หรือการ Taking a bath จะเป็นผลประโยชน์ต่อตัวผู้บริหารเองตราบ เท่าที่บริษัทยังมีกำไรสูงกว่าระดับกำไรสูงสุดที่มีการกำหนดไว้สำหรับการจ่ายโบนัส

Latane และ Jones (1979) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกำไรที่ไม่คาดหวังของกิจการและ ผลตอบแทนเกินปกติในอนาคตของหลักทรัพย์ โดยใช้ข้อมูลกำไรรายไตรมาส ในระหว่างปี 1971- 1977 พบว่ากำไรที่ไม่คาดหวังของกิจการมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับผลตอบแทนเกินปกติ ในอนาคตของหลักทรัพย์ของบริษัทอย่างมีนัยสำคัญ และปฏิเสธความเชื่อในทฤษฎีความมี ประสิทธิภาพของตลาด (Efficiency Market Hypothesis) และสะท้อนให้เห็นว่าการลงทุนใน หลักทรัพย์ของนักลงทุนอิงอยู่กับผลการดำเนินงาน แต่การที่นักลงทุนสนใจในเพียงข้อมูลกำไรของ กิจการโดยไม่ได้ให้ความสนใจข้อมูลอื่นๆ ที่แสดงในงบการเงินเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เนื่องจากกำไร ของกิจการสามารถตกแต่งให้สูงขึ้นหรือลดลงได้

Balatbat และ Lim (2002) ทดสอบการตกแต่งรายได้กับผลตอบแทนของราคาหุ้นที่เสนอ ขายแก่ประชาชนในระหว่างปี 1982-1997 ซึ่งเก็บตัวอย่างจากหุ้นสามัญของบริษัทจำนวน 326 บริษัท โดยใช้ตัวแบบของ Jones (1991) มาใช้วัดการจัดการกำไร โดยใช้การวิเคราะห์สมการ ถดถอย (Regression) หาความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนของหุ้นเป็นเวลา 36 เดือน กับการ เปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่าย นอกจากนี้ยังมีตัวแปรอื่นๆ เช่น มูลค่าตลาดของหุ้นสามัญ การ

เปลี่ยนแปลงของเงินลงทุนระยะยาว การเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ และผลตอบแทนของหุ้นในวันแรกที่บริษัทขายหุ้น แต่กลับไม่พบความแตกต่างของผลตอบแทนของราคาหุ้น และเมื่อเทียบระหว่างบริษัทโดยการจับคู่เปรียบเทียบ โดยกำหนดให้มีปริมาณสินทรัพย์ที่ใกล้เคียงระหว่างบริษัท ตัวอย่างที่นำมาทดสอบ นอกจากนี้ยังทำการแบ่งการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายเป็นระดับสูงและต่ำ พบว่าการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายที่มีค่าสูง มีผลการดำเนินงานที่แย่งเมื่อเทียบกับบริษัทที่ไม่ได้ออกหุ้น ผลการทดสอบทำให้ทราบว่าบริษัทที่ออกหุ้นมีการสร้างกำไรให้สูงเพื่อประโยชน์ต่อราคาหุ้นที่เสนอขายต่อสาธารณชน

Subramanyam (1996) ได้ศึกษาถึงค่าของรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งวัดจากตัวแบบของ Jones Model โดยผลสรุปที่ได้จากการวิจัยประกอบด้วยการกำหนดค่าของการจัดการกำไรในตลาดที่ไม่มีประสิทธิภาพ อธิบายได้ว่าค่าของรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารสูงขึ้นเนื่องจากผู้บริหารได้ใช้รายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารปรับตัวเลขกำไรเพื่อให้แสดงผลค่าที่ต้องการ เพื่อเป็นข้อมูลให้นักลงทุนประเมินถึงความสามารถในการทำกำไรในอนาคตของบริษัท ผลสรุปที่ได้สามารถแยกได้เป็น 2 ประเด็น คือ (1) พบความไม่สอดคล้องกันระหว่างการจัดการรายการคงค้างของกิจการ และการรายงานผลกำไรของกิจการ หรือกำไรที่เสนอต่อบุคคลทั่วไปมีการบิดเบือนไปจากความจริง (โดยมีข้อพิสูจน์จากการปรับกำไรให้สม่ำเสมอ) และ (2) พบว่ารายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารเป็นส่วนหนึ่งของกำไร และราคาตลาดของหลักทรัพย์จะบอกถึงแรงจูงใจในการจัดการกำไร ซึ่งมีงานวิจัยก่อนๆ ได้ทดสอบเกี่ยวกับแรงจูงใจในการจัดการกำไร เช่น การวางแผนด้านผลตอบแทนของผู้บริหารที่อยู่ในรูปโบนัส และข้อตกลงเกี่ยวกับการกู้ยืม (Watts and Zimmerman, 1990)

Healy และ Palepu (1993) ได้กล่าวว่าอิทธิพลของราคาหลักทรัพย์ในตลาดไม่สอดคล้องกับการเลือกใช้นโยบายทางบัญชี นั่นคือราคาของหลักทรัพย์มักจะมีจำนวนมากกว่ากำไรที่แท้จริงของบริษัท และได้กล่าวถึงการโต้แย้งในการเปรียบเทียบถึงมาตรฐานการบัญชีในด้านความความยืดหยุ่น ซึ่ง Dye และ Verrecchia (1995) กล่าวว่าไว้ว่ารายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารเกิดขึ้นจากทางเลือกที่มาตรฐานการบัญชีได้กำหนดไว้หลายแนวทาง ผลสรุปที่ได้คือควรปรับปรุงทางเลือกทางการบัญชีที่ได้กำหนดไว้หลายแนวทางให้มีคุณภาพมากขึ้น เพื่อสื่อสารถึงผู้ลงทุนผ่านการรายงานด้านกำไรของบริษัท

DeFond และ Park (2001) ได้ทำการวิจัยว่าการรับรู้ของตลาดที่มีผลกระทบต่อ ERCs (Earnings Response Coefficient) มีความสัมพันธ์กับกำไรที่ทำให้ประหลาดใจ (Earnings Surprise) ซึ่งมีรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารรวมอยู่ด้วยหรือไม่ ในการทดสอบ

สมมติฐานผู้วิจัยได้วัดมูลค่ารายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งมีความแตกต่างกันระหว่างการรายงานต้นทุนการดำเนินงาน และตัวแทนของการคาดหวังของแต่ละระดับของต้นทุนดำเนินงานที่ได้รับการสนับสนุนจากระดับยอดขายในปัจจุบัน โดยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้ข้อมูลจากตัวอย่างจำนวน 14,839 บริษัท ในระหว่างปี 1992-1995 และใช้เทคนิคการวิเคราะห์สมการถดถอย (Regression Analysis) ซึ่งผลจากการศึกษา พบว่า ระดับของ ERCs จะสูงเมื่อการจัดการกำไรได้หยุดความสำคัญของการกำไรที่ทำให้ประหลาดใจ และระดับของ ERCs จะต่ำเมื่อมีการจัดการกำไรที่เพิ่ม หรือขยายเกินกว่าปกติ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการกำไรที่ทำให้ประหลาดใจ

Dechow Sloan และ Sweeney (1995) ศึกษาการประเมินความสามารถของตัวแบบรายการคงค้างในการตรวจพบการจัดการกำไร โดยการเปรียบเทียบผลทางสถิติของตัวแบบที่วัดรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร 5 ตัวแบบ ประกอบด้วย The Healy Model, The DeAngelo Model, The Jones Model, The Modified Jones Model และ The Industry Model จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การวัดรายการคงค้างทั้งหมดโดยใช้ตัวแบบของ Healy (1985) และ Jones (1991) โดยการสุ่มตัวอย่างในปีที่เกิดเหตุการณ์นั้นสามารถทดสอบตัวแบบทั้งหมดได้อย่างสมเหตุสมผล รวมทั้งผลการทดสอบจะต่ำลงสำหรับการจัดการกำไรที่มีผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่สำคัญ และตัวแบบทั้งหมดปฏิเสธสมมติฐานที่ว่าไม่มีการจัดการกำไรที่เกินกว่าอัตราปกติ ณ ระดับที่ทำการทดสอบเมื่อประยุกต์ใช้กับตัวอย่างที่มีผลการดำเนินงานทางการเงินสูงสุด นอกจากนี้ผลที่ได้จากการศึกษายังแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการควบคุมผลการดำเนินงานทางการเงินในช่วงที่มีการตรวจสอบการจัดการกำไรว่ามีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงาน ดังนั้นจากการทดสอบสามารถสรุปได้ว่า The Modified Jones Model เป็นตัวแบบที่ดีที่สุดในการตรวจสอบการจัดการกำไร โดยตัวแบบทั้ง 5 ตัวแบบมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

The Healy Model

Healy (1985) ทำการทดสอบการจัดการกำไรโดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างทั้งหมด (Total Accruals) (ถ่วงน้ำหนักด้วยสินทรัพย์รวม) ผ่านตัวแปรเกี่ยวกับการจัดการกำไร รวมทั้งศึกษาถึงความแตกต่างของการจัดการกำไรอื่นๆ งานวิจัยดังกล่าวได้คาดการณ์ถึงการจัดการกำไรที่เป็นระบบที่เกิดขึ้นในทุกช่วงเวลา งานวิจัยนี้ได้แบ่งแยกตัวแปรในกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม โดยให้กลุ่มแรกมีกำไรซึ่งคาดว่าจะเกิดขึ้นจากการจัดการกำไรโดยทำให้กำไรในรอบบัญชีนั้นเพิ่มขึ้น และกลุ่มที่สองมีกำไรซึ่งคาดว่าจะเกิดขึ้นจากการจัดการกำไรโดยทำให้กำไรลดลง โดยทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างทั้งหมดในแต่ละกลุ่ม พบว่าค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างทั้งหมดในแต่ละกลุ่มมีค่าเท่ากันโดยจะสามารถใช้กำไรในการพยากรณ์ถึงการจัดการกำไรจาก

ค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างทั้งหมด โดยใช้ค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างทั้งหมดจากการวัดประมาณการตามช่วงเวลาด้วยวิธีการวัดรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ (Nondiscretionary Accruals: NDA) ซึ่งคำนวณตามรูปแบบดังต่อไปนี้

$$NDA_t = (\sum TA_t) / T$$

โดย

NDA คือ ค่าประมาณรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ

TA คือ รายการคงค้างทั้งหมดถ่วงน้ำหนักด้วยสินทรัพย์รวม

t คือ 1,2,...

The DeAngelo Model

DeAngelo (1986) ได้ทดสอบการจัดการกำไรด้วยการคำนวณความแตกต่างในรายการคงค้างทั้งหมด และมีสมมติฐาน คือ ไม่มีการจัดการกำไรโดยมีการคาดการณ์ว่ามีมูลค่าเท่ากับศูนย์ โดยตัวแบบดังกล่าวได้ใช้รายการคงค้างทั้งหมดของรอบระยะเวลาปีก่อนเพื่อวัดรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจในรอบเวลาปัจจุบัน โดยมีตัวแบบในการวัดรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ คือ

$$NDA_t = TA_{t-1}$$

โดย

NDA คือ ค่าประมาณรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ

TA คือ รายการคงค้างทั้งหมดถ่วงน้ำหนักด้วยสินทรัพย์รวม

t คือ 1,2,...

The DeAngelo Model มีความพิเศษกว่าของ The Healy Model เนื่องจากสามารถประมาณรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจในรอบระยะเวลาปีก่อนได้ สำหรับข้อจำกัดของตัวแบบทั้ง 2 คือ ลักษณะพื้นฐานของ The Healy Model และ The DeAngelo Model โดยทั้งสองตัวแบบใช้รายการคงค้างทั้งหมดในการวิจัย โดยสันนิษฐานว่ารายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจเป็นค่าคงที่ตลอด และรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary accruals: DCA) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับศูนย์ในการประมาณการในระยะเวลาดังกล่าว ดังนั้นทั้ง 2 ตัวแบบดังกล่าวจะวัดรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจโดยไม่คำนึงถึงค่าความคลาดเคลื่อน (Without Error) อย่างไรก็ตามรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจจะต้องเปลี่ยนแปลงจากรอบระยะเวลาหนึ่งถึงรอบระยะเวลาถัดไป ดังนั้นทั้ง 2 ตัวแบบจึงมีแนวโน้มที่จะวัดรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ

โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนอยู่ ซึ่งในแต่ละตัวแบบก็มีความเหมาะสมสำหรับแต่ละสถานการณ์ ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของระยะเวลาในกระบวนการแบ่งรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ โดยถ้ารายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจเป็นแบบมีทิศทางแน่นอน การใช้ The Healy Model จะมีความเหมาะสม แต่ถ้ารายการคงค้างตามการดำเนินธุรกิจเป็นแบบไร้ทิศทาง การใช้ The DeAngelo Model จะมีความเหมาะสมมากกว่า ส่วนความแตกต่างระหว่าง The Healy Model และ The DeAngelo Model คือ รายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจที่คำนวณจาก The DeAngelo Model จะมีการเคลื่อนที่แบบไร้ทิศทาง (Random Walk) ส่วนรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจที่คำนวณจาก The Healy Model จะมีค่าเฉลี่ยแบบลดลง

ภายใต้สมมติฐานที่ว่า รายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจมีค่าคงที่นั้นเป็นสิ่งที่ไม่น่าจะเกิดขึ้นได้ในความเป็นจริง โดย Kaplan (1985) กล่าวว่าธรรมชาติของกระบวนการคงค้างทางบัญชีบอกให้เห็นว่าระดับของรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจมีการเปลี่ยนแปลงตลอดตามสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป และความผิดพลาดในตัวแบบที่ใช้ในการวิจัยจะส่งผลกระทบต่อรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ ซึ่งเป็นสาเหตุให้ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Errors) ขยายมากขึ้น และถ้าบริษัทที่เป็นตัวอย่างในการวิจัยประสบกับสภาพทางเศรษฐกิจที่ไม่ปกติก็จะส่งผลกระทบต่อรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ ซึ่งเป็นผลให้เกิดความลำเอียงในการประมาณความสัมพันธ์ของข้อมูลได้

The Jones Model

Jones (1991) ได้เสนอตัวแบบที่เน้นไปที่รายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจที่มีค่าคงที่เพื่อลดข้อจำกัดของข้อสมมติของงานวิจัยก่อนๆ ที่สมมติว่ารายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจเป็นค่าคงที่ โดย Jones พยายามควบคุมผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจของบริษัทที่อยู่ในรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจซึ่ง The Jones Model สำหรับการคำนวณหารายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ คือ

$$NDA_t = \alpha_1(1/A_{t-1}) + \alpha_2(\Delta REV_t) + \alpha_3(PPE_t)$$

โดย

NDA_t คือ ค่าประมาณรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ

ΔREV_t คือ รายได้ในปีที่ t ลบด้วย รายได้ในปีที่ $t-1$ ถ่วงน้ำหนักด้วย สินทรัพย์รวม ณ ปีที่ $t-1$

PPE_t คือ ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์สุทธิในปีที่ t ถ่วงน้ำหนักด้วย สินทรัพย์รวม ณ ปีที่ $t-1$

A_{t-1} คือ สินทรัพย์รวม ณ ปีที่ $t-1$ และ

$\alpha_1, \alpha_2, \alpha_3$ คือ Parameters เฉพาะของแต่ละกิจการ

ซึ่งสามารถประมาณค่า parameters, α_1 , α_2 , α_3 โดยการใช้ตัวแบบในการประมาณการตามช่วงเวลาคือ

$$NDA_t = a_1(1/A_{t-1}) + a_2(\Delta REV_t) + a_3(PPE_t) + \varepsilon_t$$

โดย

NDA_t คือ ค่าประมาณรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ

ΔREV_t คือ รายได้ในปีที่ t ลบด้วย รายได้ในปีที่ $t-1$ ถ่วงน้ำหนักด้วย สินทรัพย์รวม ณ ปีที่ $t-1$

PPE_t คือ ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์สุทธิในปีที่ t ถ่วงน้ำหนักด้วย สินทรัพย์รวม ณ ปีที่ $t-1$

A_{t-1} คือ สินทรัพย์รวม ณ ปีที่ $t-1$ และ

$\alpha_1, \alpha_2, \alpha_3$ คือ Parameters เฉพาะของแต่ละกิจการ

a_1, a_2 และ a_3 แสดงถึงการประมาณของ $\alpha_1, \alpha_2, \alpha_3$ และ TA คือ รายการค้างทั้งหมดถ่วงน้ำหนักด้วยสินทรัพย์รวม จากการศึกษาของ Jones (1991) ผลสรุปได้ว่า The Jones Model มีประสิทธิภาพในการอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงในรายการคงค้างทั้งหมด

สมมติฐานใน The Jones Model ถือว่ารายได้เป็นรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ ถ้าการจัดการกำไรกระทำผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารในส่วนที่รับรู้เป็นรายได้ (Discretionary Revenues) ดังนั้น The Jones Model จึงปรับส่วนของการจัดการกำไรจากรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารที่ซ่อนอยู่ในการรับรู้รายได้ ตัวอย่างเช่น เมื่อพิจารณาการจัดการกำไรโดยใช้รายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารไปยังการรับรู้รายได้ (Accrual Revenues) ณ วันสิ้นปี แต่ปรากฏว่าความเป็นจริงกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับจากการรับรู้รายได้นั้นไม่มี จึงมีคำถามว่ารายได้ดังกล่าวควรรับรู้เพื่อนำมาคำนวณกำไรหรือไม่ โดยสรุปแล้ว การบริหารรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารมักจะทำในลักษณะการเพิ่มขึ้นในรายได้และรายการคงค้างทั้งหมด (ผ่านการเพิ่มขึ้นในลูกหนี้การค้า) The Jones Model ได้ใช้ตัวแบบทำการวิจัยผ่านรายการคงค้างทั้งหมดของบริษัทโดยให้ความสำคัญกับรายได้ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของรายการคงค้างจากการดำเนินงาน และการแยกองค์ประกอบของรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารออกมาจากรายการคงค้างทั้งหมด ปัญหาคือความพยายามของผู้บริหารที่จะลดกำไรที่รายงานสู่บุคคลภายนอกมีผลกระทบต่อรายได้ของกิจการด้วย

The Modified Jones Model

งานวิจัยนี้ได้พิจารณาถึงการปรับตัวแบบของ Jones คือ The Jones Model ในการวิเคราะห์ สำหรับการปรับปรุงตัวแบบดังกล่าวเพื่อขจัดผลสรุปของ Jones Model ที่วัดรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร กับค่าความคลาดเคลื่อนเมื่อรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารมีอยู่ในรายได้ของกิจการด้วย แต่ใน The Modified Jones Model มีแนวคิดที่ว่า รายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ คือ การประมาณว่าการจัดการกำไรเกิดขึ้นในรอบระยะเวลา นั้น (ตามระยะเวลาที่สมมติฐานว่ามีการจัดการกำไร)

$$NDA_t = \alpha_1(1/A_{t-1}) + \alpha_2(\Delta REV_t - \Delta REC_t) + \alpha_3(PPE_t)$$

โดย

NDA_t คือ ค่าประมาณรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ

ΔREV_t คือ รายได้ในปีที่ t ลบด้วย รายได้ในปี $t-1$ ถ่วงน้ำหนักด้วย สินทรัพย์รวม ณ ปีที่ $t-1$

ΔREC_t คือ ลูกหนี้การค้าสุทธิในปี t หักด้วยลูกหนี้การค้าสุทธิ ณ ปีที่ $t-1$ ถ่วงน้ำหนักด้วยสินทรัพย์รวม ณ ปีที่ $t-1$

PPE_t คือ ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์สุทธิในปีที่ t ถ่วงน้ำหนักด้วย สินทรัพย์รวม ณ ปีที่ $t-1$

A_{t-1} คือ สินทรัพย์รวม ณ ปีที่ $t-1$ และ

$\alpha_1, \alpha_2, \alpha_3$ คือ Parameters เฉพาะของแต่ละกิจการ

การประมาณ $\alpha_1, \alpha_2, \alpha_3$ และรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ (Nondiscretionary Accruals) ตามการประมาณตามช่วงระยะเวลา (ภายใต้สมมติฐานที่ว่าไม่มีการจัดการกำไรอย่างไรไม่เป็นระบบ) ซึ่งมาจาก The Jones Model สำหรับการปรับปรุงใน The Modified Jones Model นั้นมีเพียงการปรับปรุงในการเปลี่ยนแปลงในลูกหนี้การค้าในเวลานั้นเท่านั้น The Jones Model มองว่ารายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารไม่ได้ครอบคลุมถึงรายได้ในการประมาณตามช่วงระยะเวลานั้น แต่ The Modified Jones Model ได้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงในรายการขายเชื่อในแต่ละช่วงเวลาเป็นสาเหตุในการจัดการกำไร ซึ่งสามารถทำได้ง่ายโดยการใช้รายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารในการจัดการเกี่ยวกับการรับรู้รายได้ในส่วนจากรายการขายเชื่อมากกว่าการใช้รายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารในการจัดการกำไรผ่านการรับรู้รายได้ที่เป็นการขายแบบเงินสด

The Industry Model

The Industry Model พัฒนาโดย Dechow และ Sloan (1991) ซึ่งเป็นตัวแบบเช่นเดียวกับ The Jones Model โดย Industry Model เป็นการบรรเทาข้อจำกัดของสมมติฐานที่ว่ารายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจมีค่าคงที่ตลอดเวลา อย่างไรก็ตาม แทนที่จะพยายามใช้ตัวแบบดังกล่าวในการกำหนดรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจโดยตรง The Industry Model จะพิจารณาในตัวแปรที่กำหนดในรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ คือ การวิเคราะห์ผ่านบริษัทต่างๆ ในอุตสาหกรรมเดียวกัน โดยมีสมการในการวัดรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ ดังนี้

$$NDA_t = \gamma_1 + \gamma_2 \text{median}_1(TA_t)$$

โดย

NDA คือ ค่าประมาณรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ

$\text{median}_1(TA_t)$ คือ ค่า median ของรายการคงค้างทั้งหมดถ่วงน้ำหนักด้วยสินทรัพย์ (the median value of total accruals scaled by lagged assets for all non-sample firm in the same 2-digit SIC code)

ค่าพารามิเตอร์ γ_1 , γ_2 เป็นการประมาณโดยใช้ OLS ในการวิจัยตามการประมาณตามช่วงเวลา

The Industry Model เป็นวิธีการวัดค่าความคลาดเคลื่อนในรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร เพื่อให้ค่าความคลาดเคลื่อนดังกล่าวลดน้อยลง แต่ก็มีประเด็นสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ (1) The Industry Model ได้เปลี่ยนตัวแปรที่ใช้วัดรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ นั่นคือการวิเคราะห์แบบตัดขวางของบริษัทในอุตสาหกรรมเดียวกัน ถ้าการเปลี่ยนแปลงในรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจมีจำนวนมากจะสะท้อนไปยังการเปลี่ยนแปลงในสภาพของบริษัท ดังนั้น The Industry Model จึงไม่สามารถแยกทุกองค์ประกอบของรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจออกจากการประมาณรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารได้ และ (2) The Industry Model เปลี่ยนตัวแปรที่ใช้วัดรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งก็คือ Correlated แบบตัดขวางของบริษัทในอุตสาหกรรมเดียวกัน

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้นทำให้สามารถสรุปได้ว่า บริษัทมีการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งเป็นเครื่องมือในการตกแต่งงบการเงินให้เป็นไปในทิศทางที่ผู้บริหารต้องการ โดยตัวแบบที่มีการนำมาใช้ในการวัดรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accrual) ในงานวิจัยในอดีตมีหลายตัวแบบ ตัวอย่างเช่น The

Healy Model, The DeAngelo Model, Cross-sectional Jones Model, Cross-sectional modified Jones Model และ The Industry Model เป็นต้น และพบว่าตัวแบบ Cross-sectional modified Jones Model เป็นตัวแบบที่มีความน่าเชื่อถือและมีประสิทธิภาพมากที่สุดในการใช้คำนวณหาค่ารายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ (Nondiscretionary Accruals) เพื่ออธิบายรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับการดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals) ผู้ทำวิจัยจึงเลือกตัวแบบดังกล่าวมาใช้ในการคำนวณรายการดังกล่าว เนื่องจากเป็นตัวแบบที่ดีกว่าตัวแบบอื่นๆ เนื่องจาก The Healy Model และ The DeAngelo Model จะวัดรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบจากสถานะเศรษฐกิจที่มีต่อรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ ซึ่งไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจจากรอบระยะเวลาหนึ่งถึงรอบระยะเวลาถัดไป ส่วน The Industry Model สามารถบรรเทาข้อจำกัดของสมมติฐานที่ว่ารายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจมีค่าคงที่ตลอดเวลา แต่ก็เน้นไปที่การวิเคราะห์ผ่านบริษัทต่างๆ ในอุตสาหกรรมเดียวกัน จึงทำให้ไม่สามารถแยกรายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจออกจากการประมาณรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับการดุลยพินิจของผู้บริหารได้ทุกรายการ นอกจากนี้ยังพบว่า The Healy Model, The DeAngelo Model และ The Industry Model ไม่มีความแม่นยำ เนื่องจากไม่สามารถแยกรายการคงค้างทั้งหมดออกเป็นรายการคงค้างจากการดำเนินงาน และรายการคงค้างจากดุลยพินิจของผู้บริหารได้ ส่วน Cross-sectional Jones Model เป็นตัวแบบที่มีข้อสมมติว่ารายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับการดุลยพินิจของผู้บริหารจะไม่มีกำหนดขึ้นเกินรายได้ในรอบระยะเวลาที่ประมาณการ หรือรอบระยะเวลาที่เกิดรายการ ดังนั้นตัวแบบนี้จะเกิดข้อผิดพลาดขึ้นเมื่อรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับการดุลยพินิจของผู้บริหารมีค่าสูงกว่ารายได้ในการคาดคะเนแนวโน้มของ Cross-sectional Jones Model จากเหตุผลดังกล่าวทำให้มีการปรับปรุงตัวแบบ Cross-sectional Jones Model ไปสู่ Cross-sectional Modified Jones Model โดยปรับการเปลี่ยนแปลงของรายได้ด้วยการเปลี่ยนแปลงของลูกหนี้การค้าในรอบระยะเวลาที่เกิดรายการ ซึ่งเป็นการคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของลูกหนี้ โดยมีข้อสมมติที่ว่า การเปลี่ยนแปลงในยอดขายเชื่อทั้งหมดเป็นผลมาจากการจัดการกำไรที่อยู่บนพื้นฐานของเหตุผลที่ว่า การจัดการกำไรผ่านการรับรู้รายได้จากการขายเชื่อสามารถทำได้ง่ายกว่าการจัดการกำไรผ่านการรับรู้รายได้จากการขายสด ดังนั้น Cross-sectional Modified Jones Model จึงนำการเปลี่ยนแปลงในลูกหนี้มาหักออกจากการเปลี่ยนแปลงในรายได้ก่อนที่จะหารด้วยสินทรัพย์ทั้งหมด เพื่อเป็นการลดแนวโน้มของการจัดการกำไรโดยใช้รายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับการดุลยพินิจของผู้บริหารผ่านการรับรู้รายได้

รายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารเป็นเพียงส่วนหนึ่งของรายการคงค้างทั้งหมด (Total Accruals) ซึ่งตัวแบบในการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมดสามารถอธิบายได้ ดังนี้

$$TA_t = DA_t + NDA_t$$

โดย

TA_t = รายการคงค้างทั้งหมดของกิจการ (Total Accruals)

DA_t = รายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals)

NDA_t = รายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ (Nondiscretionary Accruals)

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยในอดีตแสดงให้เห็นว่าตัวแบบที่ใช้ในการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด (Total Accruals) นั้นมาจากแนวคิด 2 แนวคิด คือ แนวคิดงบดุล (The Balance Sheet Approach) และ แนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Approach) ซึ่งมีรายละเอียดในการคำนวณดังต่อไปนี้

แนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach)

$$TA_t = \Delta CA_t - \Delta Cash_t - \Delta CL_t + \Delta DCL_t - DEP_t$$

โดย

TA_t = รายการคงค้างทั้งหมดของกิจการ

ΔCA_t = การเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์หมุนเวียน

$\Delta Cash_t$ = การเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

ΔCL_t = การเปลี่ยนแปลงในหนี้สินหมุนเวียน

ΔDCL_t = การเปลี่ยนแปลงในหนี้สินระยะยาวที่ครบกำหนดชำระภายใน 1 ปี

DEP_t = ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย

แนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Approach)

$$TA_t = NI_t - CFO_t$$

โดย

TA_t = รายการคงค้างทั้งหมดของกิจการ

NI_t = กำไรสุทธิจากการดำเนินงาน

CFO_t = กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน

โดยแนวคิดงบดุลเป็นมุมมองที่มุ่งเน้นสินทรัพย์และหนี้สินหรือมุ่งเน้นการจัดทำงบดุลเป็นหลัก (สมศักดิ์ ประถมศรีเมฆ และ วรนุช พัทธตระกูล: 2544) ซึ่งภายใต้มุมมองของแนวคิดงบดุลนี้จะมุ่งเน้นไปที่ความพยายามในการรายงานมูลค่าของสินทรัพย์และหนี้สินเป็นเป้าหมายหลัก และมองว่าผลกำไรขาดทุนเป็นเพียงผลพลอยได้จากการจัดทำบัญชี โดยภายใต้แนวคิดนี้รายได้และค่าใช้จ่ายเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์สุทธิที่กิจการทำมาหาได้ในรอบบัญชี ส่วนแนวคิดกระแสเงินสดเป็นมุมมองที่มุ่งเน้นไปที่ผลต่างระหว่างกำไรก่อนรายการพิเศษ และกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน

จากการทบทวนวรรณกรรมในอดีตพบว่ามีความรู้ถึงการใช้แนวคิดกระแสเงินสดในการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด คือ Hribar and Collins (2002) ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของการวัดรายการคงค้างโดยใช้แนวคิดงบดุลเปรียบเทียบกับกรวัดรายการคงค้างโดยใช้แนวคิดงบกระแสเงินสด ผลการศึกษาในเบื้องต้นพบว่าการศึกษาโดยใช้แนวคิดงบดุลในการทดสอบการจัดการกำไรมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดข้อผิดพลาดในการประมาณรายการคงค้าง โดยเฉพาะในกรณีที่ตัวแปรที่ใช้ในการจัดการกำไรซึ่งถึงการจัดการกำไรมีความสัมพันธ์กับการเกิดขึ้นของการควบรวมกิจการ การซื้อกิจการ และการเกิดส่วนงานที่ไม่มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผลที่ได้ถูกเบี่ยงเบนจากความเป็นจริง นอกจากนี้พบว่าความผิดพลาดในการประมาณรายการคงค้างด้วยวิธีแนวคิดงบดุลทำให้ผลการวิเคราะห์ความถดถอยที่ใช้ในการคำนวณรายการคงค้างจากการดำเนินงานและรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารไม่ถูกต้อง และพบว่ากรณีที่ไม่เกิดเหตุการณ์การควบรวมกิจการ การซื้อกิจการ การเกิดส่วนงานที่ไม่มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และการแปลงค่าเป็นเงินตราต่างประเทศ นั้นผลของความผิดพลาดในการประมาณรายการคงค้างด้วยวิธีแนวคิดงบดุลจะลดลง

จากที่ได้กล่าวข้างต้นแล้วว่าตัวแบบที่ใช้ในการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด (Total Accruals) นั้นสามารถคำนวณได้จากแนวคิดทั้งหมด 2 แนวคิด คือ แนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) และแนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Approach) ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการใช้แนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Approach) มีความผิดพลาดในการคำนวณรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารน้อยกว่าแนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) แต่เนื่องจากผู้วิจัยต้องการทราบว่าแนวคิดใดจะมีความเหมาะสมสำหรับชุดข้อมูลของงานวิจัยนี้จึงใช้การคำนวณรายการคงค้างทั้งหมดจากทั้ง 2 แนวคิด เพื่อใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลของรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร และจากการทดสอบตัวแบบทั้ง 5 ตัวแบบข้างต้นแสดงให้เห็นว่า Cross-sectional Modified Jones Model เป็นตัวแบบที่เหมาะสมในการคำนวณรายการคงค้างที่อยู่ในดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary

Accrual) ดังนั้นงานวิจัยฉบับนี้จึงใช้ Cross-sectional Modified Jones Model สำหรับการคำนวณรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร

ตาราง 2.1 สรุปแหล่งที่มาของตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย

ตัวแปรที่ใช้	ผู้วิจัย
ตัวแปรตาม	
การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (DCA)	Dechow, Sloan and Sweeney (1995) ซึ่งคำนวณโดยใช้ Cross-sectional Modified Jones model $NDA_t = \alpha_1 (1/A_{t-1}) + \beta_1 [(\Delta REV_t - \Delta REC_t) / A_{t-1}] + \beta_2 (PPE_t / A_{t-1})$ โดยใช้ทั้งแนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) และ แนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Based Approach) สำหรับการคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด (Total Accrual)
ตัวแปรอิสระ: ตัวแปรอธิบาย	
การเปลี่ยนผู้สอบบัญชี (AUDCH)	Krishnan and Stephens (1995) กชกร ตรังวัชรกุล (2547)
ความเห็นของผู้สอบบัญชีในปีก่อน (PRIOP)	Mutchler (1985) Nogler (1995) Reynolds and Francis (2001)
ตัวแปรอิสระ: ตัวแปรควบคุม	
การเปลี่ยนประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (ΔCEO)	Burton and Roberts (1967) Pourciau (1992)
สัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระ (ACINDEP)	Klein (2002) Xie, Davidson and DaDalt (2003)
อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ (GROWTH)	Johnson and Lys (1990) Smith and Watts (1992)
การเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเมื่อเทียบกับสินทรัพย์ (ΔCFO)	Johnson and Lys (1990) Defond and Subramanyam (1998)

ตัวแปรที่ใช้	ผู้วิจัย
ตัวแปรตาม	
ตัวแปรอิสระ: ตัวแปรควบคุม (ต่อ)	
อัตราส่วนโครงสร้างทางการเงิน (Leverage Ratio: LEV)	Press and Winthrop (1990) Duke and Hunt (1990) DeFond and Jiambalvo (1994)
ขนาดของกิจการ (SIZE)	Xie, Davidson and DaDalt (2003) Yang and Krishnan (2005)